

การพัฒนายุทธศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาชีพครูสำหรับคณะครุศาสตร์:

กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Development of Strategies Toward Excellence in Teaching Profession for Faculties
of Education: A Case Study of Surin Rajabhat University

วิเศษ ชินวงศ์¹, ปองสิน วิเศษศิริ², และพันธ์ศักดิ์ พลสารมัย³

Wiset Chinnawong¹, Pongsin Visessiri², and Pansak Polsaram³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคทางการพัฒนาวิชาชีพครู ศึกษาความเป็นเลิศทางการพัฒนาวิชาชีพครู และเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางการพัฒนาวิชาชีพครู ตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยใช้การวิจัยเชิงพรรณนาและวิธีวิจัยแบบผสมผสาน เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยร้อยละ และค่าเฉลี่ย เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มเป้าหมาย สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านครุศาสตร์ ศาสตร์และการสนทนากลุ่มเป้าหมายของผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา งานวิจัยนี้ใช้วิธีกำหนดยุทธศาสตร์จากตาราง TOWS Matrix โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ยุทธศาสตร์ที่ได้จากการกำหนดมีการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิและการพิจารณาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผลการวิจัย พบว่า คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มีสภาพปัจจุบันปัญหาและอุปสรรคด้านนโยบายการผลิตครูมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยและไม่ต่อเนื่องคณาจารย์มีอัตราการเกษียณอายุราชการมากแต่จำนวนนักศึกษาครูมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีและงานวิจัย ตำรา เอกสารวิชาการมีอัตราส่วนต่อคณาจารย์ค่อนข้างต่ำ ส่วนความเป็นเลิศทางการพัฒนาวิชาชีพครู ตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ พบว่า ยังดำเนินการได้ไม่สมบูรณ์และครอบคลุมทุกรายการ

¹ สาขาวิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² สาขาวิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ยุทธศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาชีพครู สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มี 5 ยุทธศาสตร์ คือ 1. ยุทธศาสตร์การสร้างวิสัยทัศน์ความเป็นเลิศ 2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากรคุณภาพ 3. ยุทธศาสตร์การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4. ยุทธศาสตร์การเสริมศักยภาพด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศและ 5. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการพัฒนา

คำสำคัญ: การพัฒนายุทธศาสตร์ ความเป็นเลิศ วิชาชีพครู

Abstract

The purposes of this research were to study the current condition, problems of teacher professional development, study the excellence of teacher professional development, and to develop strategies toward excellence in teaching profession according to the standards of quality of education for excellence for Faculty of Education, Surin Rajabhat University by using descriptive research method and mixed method research to collect quantitative data with basic information survey. The analysis of quantitative data were percent and mean. The analysis of qualitative data were the interview forms and focus group discussion, educational educator-interview and expert-focus group discussion. The qualitative data were analyzed by content analysis. The strategies in this research were determined from tables TOWS Matrix by the experts. The determined strategies had been in the assessment of suitability and possibility by the experts, and in the process of the public hearing from all stakeholders.

The research results were to show that the Faculty of Education encountered current conditions and problems in teacher production policy that always changed frequently, so it did not work continuously. The professors retirement rates were very high, but the number of the teacher students had steadily increased every year. And also found that researches, textbooks, documents which provided from the professors were quite low in ratio. The problems of the excellence of teacher professional development according to the standards of quality of education for excellence for Faculty of Education, Surin Rajabhat University were found that the university had not yet conducted in a complete and comprehensive list.

Strategies toward excellence in teaching profession for Faculty of Education, Surin Rajabhat University were 5 points as the followings: 1) a strategy of creating vision for excellence 2) a strategy of developing for qualified personnel 3) a strategy of developing for

learning process 4) a strategy of empowering for technology and information and
5) a strategy of participation for development

Key words: development of strategies, excellence, teaching profession

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตกำหนดให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้นเพื่อจะเป็นรากฐานในการผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล โดยเฉพาะในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นการเลือกสรรและปรับปรุงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยเชื่อมโยงและร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ ด้วย จึงจะนำภูมิปัญญาบรรพชนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน หัวใจสำคัญของการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศนั้นไม่ได้อยู่ที่มหาวิทยาลัยเพียงอย่างเดียว หากแต่อยู่ที่การเป็นศูนย์กลางในการผดุงระบบการศึกษาให้อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏ ถือกำเนิดมาจากการฟื้นฟูการศึกษา การฝึกหัดครู ดังนั้นวิชาครูจึงเป็นวิชาหลักที่จัดการเรียนการสอนและให้การศึกษา คณะอาจารย์ของคณะครุศาสตร์จึงเป็นบุคลากรหลักที่มีการก่อร่างสร้างตัวและมีความเชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิชาชีพครู (เรื่องชัยทรัพย์นิรันดร์, 2544) การปรับยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการ รวมไปถึงการปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกันด้วย และควรเน้นการทำวิจัยแบบยึดพื้นที่และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานศึกษาสืบสานและพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เพื่อก่อประโยชน์สูงสุดทางการศึกษาต่อปวงประชชาวไทย ยังผลให้ชุมชนท้องถิ่นเจริญก้าวหน้ามั่นคงและยั่งยืน (อมรวิชชานาครพรรพ, 2544) เพื่อการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยให้ก้าวสู่สังคม แห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทบาทในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ร่วมมือและ

ประสานเชื่อมโยงการทำงานอย่างมีมาตรฐานแบบบูรณาการ ตามหลักการของอุดมศึกษาที่มีหน้าที่โดยตรงในการสร้างความมั่งคั่งทางปัญญาผ่านกระบวนการผลิตกำลังคนระดับสูงโดยมุ่งถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการไปพร้อมๆ กัน ด้วยการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอย่างต่อเนื่องตามอัตลักษณ์และมาตรฐานสากล (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2548: 1- 4)

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูของไทย คณะครุศาสตร์ยังไม่สามารถผลิตครูให้มีคุณลักษณะครบถ้วนตามคุณลักษณะของวิชาชีพและคุณภาพของผลผลิตบุคลากรด้านการศึกษาดังกล่าว อาจเกี่ยวเนื่องกับตัวบ่อน้ำของระบบ โดยเฉพาะนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และสมัครเข้าเรียนในคณะครุศาสตร์มีคุณภาพต่ำนักเรียนชั้นเยี่ยมของประเทศจะสมัครเข้าเรียนครูน้อยมากหรือไม่มีเลยจึงส่งผลกระทบต่อระบบการผลิตและคุณภาพโดยรวมของนักเรียนครูและนอกจากนี้คุณภาพของคณาจารย์ในคณะครุศาสตร์เองก็เป็นปัจจัยบ่อน้ำที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตครุศาสตร์เช่นกัน ด้วยเหตุนี้จึงควรมีการปรับปรุง ปรับเปลี่ยนและพัฒนากระบวนการผลิต ระบบการควบคุมกำกับดูแล การยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ประกอบวิชาชีพครู ด้วยการจูงใจและคัดสรรคนชั้นเยี่ยมมาเรียนครู (ดิเรก พรสีมา, 2550)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มีนักศึกษาที่เข้าเรียนทางด้านครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยในปีการศึกษา 2550 2551 และ 2552 มีจำนวน 380

517 623 คน ตามลำดับ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2553) ด้วยเหตุนี้การบริหารจัดการของคณะครุศาสตร์ จึงมีความจำเป็นที่ต้องแสวงหายุทธศาสตร์การจัดการศึกษาที่เป็นเลิศเพื่อรองรับนโยบายและการพัฒนาองค์การด้วยการเร่งปรับตัวเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อสนองตอบนโยบายภาครัฐที่ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาพัฒนาทรัพยากรบุคคล พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดี ส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนากิจการประกันคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา อันเป็นบทบาทสำคัญอีกด้านหนึ่งของคณะครุศาสตร์ที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีมาตรฐาน โดยมีการวางแผนยุทธศาสตร์ที่จะส่งเสริมให้การพัฒนาวิชาชีพครูบรรลุเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศ จากเหตุผล ความจำเป็น ความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครูและความต้องการของการจัดการศึกษาด้านครุศาสตร์ การผลิตและพัฒนาทรัพยากรด้านการศึกษาและสภาวะความต้องการเข้าศึกษาในสาขาการศึกษาซึ่งปัจจุบัน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อยู่ระหว่าง การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ที่เป็นกรอบนโยบายและทิศทางการจัดการศึกษาโดยผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรประจำของคณะครุศาสตร์ จึงสนใจ การพัฒนายุทธศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาชีพครูจากหลักเกณฑ์และกรอบของเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ เพื่อรองรับการบริหารจัดการในสภาพการเปลี่ยนแปลงของบริบทรอบด้าน ให้สามารถผลิตและพัฒนาวิชาชีพครูได้อย่างโดดเด่นเช่นในอดีต มีการปรับเปลี่ยนบทบาทพันธกิจและพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ จากความร่วมมือของ

ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างเป็นระบบ ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม และสามารถขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาวิชาชีพของบัณฑิตคณะครุศาสตร์ ตามความต้องการสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคทางการพัฒนาวิชาชีพครู ตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

2. เพื่อศึกษาความเป็นเลิศทางการพัฒนาวิชาชีพครู ตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

3. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางการพัฒนาวิชาชีพครูตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาโดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตช่วงเวลาของพัฒนายุทธศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาชีพครูสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ กำหนดเป็นระยะ 5 ปี คือ พ.ศ.2554-2558

2. ขอบเขตประเด็นในการวิจัย กำหนดใน 2 ประเด็น คือ เป้าหมายการกำหนดยุทธศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาชีพครูสำหรับ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ พ.ศ.2554-2558

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทเพื่อการจัดทำร่างแนวทางยุทธศาสตร์ ด้วยการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์เชิงลึกคณบดี รองคณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา บุรีรัมย์และอุบลราชธานี ที่มีบริบทใกล้เคียงกันและสัมภาษณ์ประธานสภาคณบดี คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย การวิเคราะห์ SWOT และการวิเคราะห์ TOWS Matrix การสนทนากลุ่มเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์

ระยะที่ 2 การพัฒนายุทธศาสตร์ ดำเนินการโดยการนำข้อมูลจากระยะที่ 1 ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิด้านครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ประมวลผลเป็นข้อสรุป ประกอบการสนทนากลุ่มเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการศึกษา จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรวิชาชีพครูในระดับท้องถิ่น สรุปผลเป็นร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นเลิศ สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุรินทร์ และจัดประชาพิจารณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และนำมาประมวลผล สรุปเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นเลิศ สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผลการวิจัย

ยุทธศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาชีพครู สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุรินทร์ จากการพัฒนาในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 สรุปได้ว่ามียุทธศาสตร์หลัก 5 ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์รอง 16 ยุทธศาสตร์และแนว

ดำเนินการ 65 ข้อ รายละเอียดของยุทธศาสตร์หลักและยุทธศาสตร์รอง มีดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การสร้างวิสัยทัศน์ความเป็นเลิศ

- 1.1 การสรรหาผู้นำมืออาชีพ
- 1.2 แผนยุทธศาสตร์ที่เป็นเลิศ
- 1.3 การนำแผนยุทธศาสตร์สู่

การปฏิบัติ

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพ

2.1 การพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรมืออาชีพ

- 2.2 การพัฒนานักศึกษาคุณภาพ
- 2.3 การสร้างสังคมอุดมปัญญา

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการ

เรียนรู้

- 3.1 การพัฒนาหลักสูตร
- 3.2 การพัฒนารูปแบบการจัดการ

เรียนรู้

3.3 การพัฒนาศักยภาพงานวิจัย

และพัฒนา

3.4 การพัฒนาระบบและรูปแบบ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

4. ยุทธศาสตร์การเสริมศักยภาพด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ

4.1 การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี

4.2 การสร้างสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา

4.3 การพัฒนางานวิจัยและพัฒนา

ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา

5. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการพัฒนา

- 5.1 การแสวงหาความร่วมมือ
- 5.2 การพัฒนาเครือข่าย
- 5.3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 การอภิปรายผลด้านสภาพปัจจุบันปัญหาและอุปสรรคทางการพัฒนาวิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ส่วนที่ 2 การอภิปรายผลการศึกษาด้านความเป็นเลิศทางการพัฒนาวิชาชีพครู ตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ส่วนที่ 3 การอภิปรายผลยุทธศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาชีพครู ตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ของยุทธศาสตร์ 2) การอภิปรายผลประเด็นสำคัญในแต่ละยุทธศาสตร์ รายละเอียดการอภิปรายผลทั้ง 3 ส่วน มีดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การอภิปรายผลด้านสภาพปัจจุบันปัญหาและอุปสรรคทางการพัฒนาวิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

จากผลการศึกษาที่พบว่า สภาพปัจจุบันปัญหาและอุปสรรคทางการพัฒนาวิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ คือนโยบายการผลิตครูมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความชัดเจน และไม่ต่อเนื่อง คณะอาจารย์มีอัตราเกษียณอายุราชการมาก แต่จำนวนนักศึกษาครูมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี นอกจากนี้ยังไม่มีมาตรการจูงใจเพื่อดึงดูดนักเรียนเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์ที่ชัดเจน งบประมาณสนับสนุนด้านการศึกษา สังคมศาสตร์ ค่อนข้างจำกัด ส่วนงานวิจัย ตำรา เอกสารวิชาการของบุคลากรคณะ

ครุศาสตร์มีอัตราส่วนต่อคณาจารย์ค่อนข้างต่ำ

ซึ่งสอดคล้องกับ ดิเรก พรสีมา (2544) ที่กล่าวว่า กำหนดให้มโนนโยบายหลักของรัฐในการพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อสร้างและจูงใจให้มีคนเก่งคนดี เข้ามาเป็นครูโดยหาทางเพิ่มรายได้และมาตรการเสริมต่างๆ รวมทั้งการเลื่อนขั้นด้วยการจัดฝึกอบรมและเพิ่มทักษะใหม่ๆ ให้กับครูอย่างกว้างขวาง จัดให้มีการประกันคุณภาพครูในด้านต่างๆ ปรับรื้อระบบการผลิตครูเพื่อให้สามารถผลิตกำลังคนได้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมโดยรวมหน่วยงานการผลิตครูไว้ภายใต้หน่วยงานเดียวกันเพื่อให้มีเอกภาพเชิงนโยบายและผลิตครูหลายระดับให้เพียงพอับความต้องการครูในประเทศ และปรับบทบาทของคณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งชาติให้มีทั้งหน้าที่ในการผลิตครูและการฝึกอบรมครู และพฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2544) ที่กล่าวว่า คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์มีภาวะวิกฤตสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ภาวะวิกฤตจำนวนบัณฑิตใหม่ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการอันแท้จริง กล่าวคือ มีบัณฑิตใหม่ระดับปริญญาตรีมากกว่าความต้องการในภาพรวม แต่ไม่เพียงพอในสาขาที่ขาดแคลน ทั้งในระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก 2) ภาวะวิกฤตสัดส่วนคณาจารย์ต่อนิสิต/นักศึกษา กล่าวคือ คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์หลายแห่งมีสัดส่วนคณาจารย์ต่อนิสิต/นักศึกษาไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา เนื่องจากรับนิสิต/นักศึกษามากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และ 3) ภาวะวิกฤตคณาจารย์เกษียณอายุราชการ กล่าวคือ ภายในปี 2554 จะมีการขาดแคลนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์สูง เนื่องจากการเกษียณอายุราชการจำนวนร้อยละ 51.40 (2,263 คน)

ส่วนที่ 2 การอภิปรายผลการศึกษาความเป็นเลิศทางการพัฒนาวิชาชีพครู ตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยจำแนกตามกรอบของเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ ดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำของคณบดี คณบดีคณะครุศาสตร์ เป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีความรับผิดชอบสูง เป็นผู้นำที่ยึดเป้าหมายเป็นหลักในการทำงาน เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตามหลักคุณธรรมจริยธรรม ให้เกียรติรุ่นพี่และอาจารย์อาวุโส บริหารงานในรูปคณะกรรมการและยึดหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส และตรวจสอบได้

2. การพัฒนายุทธศาสตร์ระดับคณะมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงและสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์ระดับมหาวิทยาลัย มีการกำหนดกลยุทธ์ มาตรการโครงการและกิจกรรมต่างๆ

3. การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการสำรวจความต้องการ ประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาและบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรของคณะ ซึ่งส่งผลให้นักศึกษา คณาจารย์และบุคลากรต่างๆ มีความสัมพันธ์ ที่ดี และมีความพึงพอใจต่อคณะในระดับสูง

4. การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ของคณะครุศาสตร์ มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศของคณะแต่ยังไม่สมบูรณ์มากนัก มีการประเมินผลการดำเนินงานในระดับคณะ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา มีการประเมินผลการสอนของคณาจารย์เป็นรายบุคคล และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาในภาคเรียนถัดไปและมีการจัดระบบฐานข้อมูล สารสนเทศและเผยแพร่สืบค้นได้จากระบบอินเทอร์เน็ต

5. การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงานของคณะครุศาสตร์ ผู้ปฏิบัติงานมีความสามัคคีกลมเกลียวกันดี จากการจัดกิจกรรมต่างๆ ของคณะเน้นให้ผู้ปฏิบัติงานรักใคร่กลมเกลียว และผูกพันกับคณะ โดยเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีสำหรับการทำงาน ยกย่องผู้มีผลงานดีเด่น และบริหารจัดการค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์อย่างเป็นธรรมมีการประเมินสภาพแวดล้อม ความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน และให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนร่วมกำหนดร่วมพัฒนาสภาพแวดล้อมของคณะครุศาสตร์ มีบรรยากาศในการทำงานที่ดี มีขวัญกำลังใจและทำงานแบบพี่ – น้อง มีสวัสดิการ ค่าตอบแทนพิเศษตามผลงาน มีวัสดุ อุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี

6. การจัดกระบวนการของคณะครุศาสตร์ โดยมีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้รองคณบดีฝ่ายต่างๆ มีการกำหนดกรอบในการทำงานที่ชัดเจน มีการประชุมคณะกรรมการบริหารเป็นประจำเพื่อติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นรายไตรมาส เพื่อพัฒนาผลการดำเนินงานมีการประเมินระบบงานและกระบวนการทำงานเป็นระยะ มีการพัฒนาหลักสูตร งานข้อมูลสารสนเทศและยกระดับประสิทธิภาพของการบริหารงานมีการตรวจติดตามและประเมินคุณภาพภายใน โดยนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนา

7. ผลลัพธ์ของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ คือ บัณฑิตคณะครุศาสตร์ มีงานทำเฉลี่ยร้อยละ 80 และมีผลการประเมินจากนายจ้าง/ผู้บริหาร อยู่ในระดับดี ผลการประเมินคุณภาพภายใน/ภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ส่วนใหญ่คณะครุศาสตร์ทุกแห่ง มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี เป็นคณะแนวหน้าและเป็นผู้นำด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ

ภายใน – ภายนอก คณะบดีคณะครุศาสตร์ ได้รับการยอมรับจากสมาชิกส่วนใหญ่ระดับคณะ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ได้รับการดูแลส่งเสริมเป็นอย่างดีและมีความพึงพอใจคณะอยู่ในระดับมากมีเครือข่ายในการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและหน่วยงานระดับท้องถิ่น ส่วนงบประมาณสนับสนุนด้านการศึกษายังได้รับในอัตราค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับสาขาวิทยาศาสตร์

จากผลการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ สามารถดำเนินการได้ตามเกณฑ์ดังกล่าว แต่ยังไม่สมบูรณ์และครอบคลุมตามรายการอย่างครบถ้วน ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ที่ทำการวิจัย เรื่อง ผลกระทบโลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทยใน 5 ปีข้างหน้าโดยสรุปผลการวิจัยว่าการเตรียมพร้อมเชิงรุกตั้งแต่วันนี้หลีกเลี่ยงและบรรเทาปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต การกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาที่ชัดเจน การกำหนดทิศทางการพัฒนากำลังคนบนความต้องการของประเทศ มิใช่เปิดหลักสูตรตามความต้องการของผู้เรียน การพัฒนาผู้เรียนให้คิดเป็น ทำเป็นและมีคุณธรรมจริยธรรม ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการศึกษาให้พร้อมรับสภาพโลกาภิวัตน์ การเตรียมความพร้อมของแต่ละสถาบันการศึกษาตามสภาพที่คล้ายและแตกต่างกันและการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ส่วนที่ 3 การอภิปรายผลยุทธศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาชีพครู ตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จากผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมของยุทธศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาชีพครู สำหรับคณะ

ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ คือ การสร้างวิสัยทัศน์ความเป็นเลิศ การพัฒนาบุคลากรคุณภาพ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การเสริมศักยภาพด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาได้ผ่านกระบวนการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาวิชาชีพครู การระดมพลังความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ คณะผู้บริหารคณะครุศาสตร์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องบนฐานของการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อแสวงหายุทธศาสตร์และแนวดำเนินการที่เหมาะสม เป็นไปได้ในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาชีพครู ให้บรรลุผลตามกรอบเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการที่เป็นเลิศ ซึ่งสอดคล้องกับ คำเพชรรูธิปริญา (2550) ที่กล่าวว่ายุทธศาสตร์ระดับองค์การ สู่ มหาวิทยาลัย ระดับ โลก ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างคุณค่าเพื่อความเป็นเลิศในการกิจหลักตามแนวทางองค์การอัจฉริยะ ยุทธศาสตร์ด้านทุนมนุษย์ (human capital) ยุทธศาสตร์การประกอบการของสถาบันอุดมศึกษาและยุทธศาสตร์ความร่วมมือกับนานาชาติและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาชีพครู สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในภาพรวมนั้นเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่เน้นจุดแข็งและโอกาสในการพัฒนาและเป็นยุทธศาสตร์ที่สนองปรัชญา วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยและคณะครุศาสตร์ และมีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาอุดมศึกษา และพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ในการเป็นอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะการผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู ตามความต้องการของท้องถิ่นด้วย

จากภาพรวมของยุทธศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาชีพครู สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์นั้น สรุปได้ว่าการสร้างวิสัยทัศน์ความเป็นเลิศ ที่มีการสรรหาผู้นำมืออาชีพ เพื่อมาบริหารคณะครุศาสตร์ ซึ่งจะส่งผลให้กระบวนการบริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีภาพอนาคตและเป้าหมายที่เป็นเลิศร่วมกัน พัฒนาคิด เจตคติ และค่านิยมขององค์การที่พร้อมจะร่วมมือกันผลักดันและขับเคลื่อนพันธกิจการพัฒนาวิชาชีพครู ให้สัมฤทธิ์ผลความเป็นเลิศ โดยมีการเสริมสร้างการพัฒนาบุคลากรทุกระดับ โดยเฉพาะคณาจารย์เจ้าหน้าที่และนักศึกษาให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งจะทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มศักยภาพ ด้วยกระบวนการจัดการศึกษาที่มีระบบรูปแบบที่มีคุณภาพและเหมาะสม หล่อหลอมประสบการณ์ด้านวิชาชีพครูด้วยกระบวนการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ทั้งคณาจารย์และนักศึกษาให้เรียนรู้จนสามารถใช้และผลิตผลงานผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้เป็นอย่างดี โดยความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชุมชน สังคมและสถานศึกษาทุกสังกัด ร่วมมือกันคัดเลือก ผลิต พัฒนา สร้างเสริมประสบการณ์วิชาชีพ และร่วมมือกันประเมินผล เพื่อได้บุคคลที่มีความพร้อมและมีศักยภาพสูงสุด ไปทำหน้าที่ของความรับผิดชอบ จัดการศึกษา พัฒนาเยาวชนของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทั้งหมดนี้ สอดคล้องกับ ไพฑูรย์สินลาร์ตัน (2554) ที่เน้นว่ายุทธศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาชีพครู ควรประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นเลิศ โดยมีการสร้างวิสัยทัศน์ของคณะสู่ความเป็นเลิศและสร้างความร่วมมือ

จากทุกฝ่าย ยุทธศาสตร์พัฒนาคณาจารย์ให้เป็นมืออาชีพ โดยมีการเพิ่มวุฒิทางการศึกษาต้องมีระดับปริญญาเอก พัฒนาผลงานทางวิชาการ ตำรา และเอกสารและพัฒนาตำแหน่งทางวิชาการ ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายการพัฒนา มีการสร้างเครือข่ายระดับต่างประเทศ สร้างเครือข่ายกับมหาวิทยาลัยชั้นนำสร้างเครือข่ายกับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏด้วยกัน และสร้างเครือข่ายกับสถานศึกษา ยุทธศาสตร์การพัฒนางานวิจัย โดยการสร้างและพัฒนา Research Oriented, Outcome base และ Good Practice

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเร่งวางกรอบนโยบายการผลิต ทั้งจำนวนปี ทวนการศึกษาและการประกันการมีงานทำของบัณฑิตด้านครุศาสตร์
2. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรเร่งพัฒนาคณาจารย์ประจำ ให้มีวุฒิปริญญาเอกและส่งเสริมการพัฒนาตำแหน่งทางวิชาการ เพื่อทดแทนอัตราการเกษียณอายุราชการของคณาจารย์รุ่นอาวุโส
3. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรกำหนดกรอบการรับนักศึกษาที่สัมพันธ์กับศักยภาพที่ได้มาตรฐาน โดยเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ
4. คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรมีระบบส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ผลิตผลงานวิจัย ตำรา เอกสารคำสอน และผลงาน

ทางวิชาการอื่น เพื่อยกระดับคุณภาพและผลงาน
ด้านวิชาการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. รูปแบบการพัฒนาคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
2. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาอาจารย์
มีอาชีพของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

3. การพัฒนาระบบและรูปแบบการผลิต
บัณฑิตครุศาสตร์สู่ความเป็นเลิศ

4. การศึกษาและพัฒนารูปแบบการสร้าง
ประสบการณ์วิชาชีพครู

5. การศึกษาและพัฒนารูปแบบการมี
ส่วนร่วมในการผลิตและพัฒนาวิชาชีพครู ระหว่าง
คณะ ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ กับ สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและ
สถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

คำเพชร ภูริปริญา. (2550). ยุทธศาสตร์สู่มหาวิทยาลัยระดับโลกของสถาบันอุดมศึกษาไทย: โอกาสและ
ความคาดหวัง. ในเอกสารการประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติเรื่อง “โอกาส
และความคาดหวังในการพัฒนาการศึกษาไทย” หน้า 103-110. 10-11 กรกฎาคม 2550 ณ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดิเรก พรสีมา. (2551). “ทิศทางการพัฒนาวิชาชีพครู” มติชนรายวัน (31 ธันวาคม 2551): หน้า 23.

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2546). การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนา
ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

_____. (2544) . ภาวะวิกฤติและยุทธศาสตร์การพัฒนาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เพื่อปฏิรูป
การศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 9 - 10 (พ.ศ. 2545 - 2554).
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2554.

เรืองชัย ทรัพย์นิรันดร์. (2544). ราชภัฏ: มหาวิทยาลัยของประชาชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2548). ความเป็นผู้นำและการปฏิรูปการศึกษา
ด้านคุณภาพระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย : เกณฑ์บัลลัตริจ วัดอะไรได้บ้าง. กรุงเทพมหานคร
: พริกหวานกราฟิก.

อมรวิชัย นาครทรรพ. (2544). ความคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในรอบทศวรรษ. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

Wheelen T. L. , Hunger D.J. (2004). Strategic Management and Business Policy. 9th ed. Upper
Saddle River, NJ : Pearson.